

EU:n ulkorajaohjelmat ovat olleet koko 2000-luvun tärkeä kehittämisinstrumentti rajaseuduille. ENI CBC- ohjelmille yhteisiä painopisteitä ovat olleet elinkeinoelämän kehittäminen, ympäristönsuojelu sekä rajojen hallinta ja turvallisuus.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut Suomen ja Venäjän välisellä rajalla toteutettavien ENI CBC - ohjelmien toimintaympäristön, minkä vuoksi Euroopan komissio on jäädyttänyt ohjelmien rahoitussopimukset. Sen seurauksena ohjelmien toimeenpano Venäjän kanssa on keskeytetty.

Ohjelmakaudelle 2021–2027 valmisteltiin Suomessa kolmea EU:n ulkorajoille sijoittuvaa Interreg NEXT -ohjelmaa, joiden tavoitteena olisi ollut jatkaa aiempien ENI CBC -ohjelmien kehittämistyötä tukemalla Suomen ja Venäjän raja-alueiden kehitystä ja yhteistyötä erilaisten kehittämis- ja investointihankkeiden avulla. Kolmelle ulkorajoilla toteutettavalle Interreg NEXT -ohjelmalle oli myönnetty EU-rahoitusta yhteensä 112,1 miljoonaa euroa, josta 55,5 miljoonaa euroa EAKR-rahoitusta ja 56,6 miljoonaa euroa NDICI-rahoitusta. Sodan vaikutuksesta Venäjään kytkeytyvien kauden 2021–2027 ulkorajayhteistyöohjelmien valmistelu on nyt keskeytetty. Vuoden 2022 EAKR:stä on jo siirretty 9,5 miljoonaa euroa Interreg Aurora- ja Interreg Central Baltic -ohjelmiin. Summasta 8,2 miljoonaa euroa on Suomen kehiksestä ja 1,3 miljoonaa euroa Ruotsin kehiksestä.

Itäisen Suomen elinvoiman tukemista selvittäneen valtiosihteeriöryhmän raportin mukaisesti EU:n ulkorajaohjelmiin varattujen varojen kohdistamiseen itäisen Suomen tukemiseksi ja kehittämiseksi tulee etsiä pikainen ratkaisu EU:n komission kanssa.

Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson kolmen maakunnan yhteinen esitys Kaakkois-Suomen ulkorajayhteistyöohjelmaan varattujen EAKR-varojen ohjaamiseksi Kaakkois-Suomeen on:

1. *Kaakkois-Suomen Interreg NEXT-ohjelmasta Central Balticiin siirtyvä EAKR-rahoitus (24 M€ vähennettynä teknisen tuen osuudella) allokoidaan ohjelman päätöksellä Kaakkois-Suomeen*

Ohjelman toimeenpanossa on löydettävä keinot, joilla varmistetaan, että kolmen Kaakkois-Suomen maakunnan hanketoimijat saavat Central Baltic-ohjelmasta EAKR-rahoitusta vähintään Interreg NEXT -ohjelmasta vapautuvan summan verran.

2. *Etelä-Savo lisätään Central Baltic -ohjelman varsinaiseen ohjelma-alueeseen*

Etelä-Savo ei toistaiseksi kuulu Central Baltic- eikä Aurora-ohjelma-alueeseen. Rajaohjelmien jäädytys poisti Etelä-Savosta yhden keskeisen aluekehittämisen rahoitusinstrumentin ja kansainvälisen yhteistyöväylän. Pidämme tärkeänä ja perusteltuna, että Central Baltic 2021–2027 -ohjelma-alueetta laajennetaan käsittämään Etelä-Savon maakunnan alueen vuodesta 2023 alkaen.

Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmissa mukana olleet muut Suomen maakunnat (Etelä-Karjala, Kymenlaakso) ovat jo mukana Central Baltic-ohjelmassa, joten aluelajennus

muodostaa tältä osin loogisen jatkumon jo virinneille kumppanuuksille ja tarjoaa Etelä-Savon osaamisen muiden alueiden hyödynnettäväksi.

Etelä-Savoon on kehittynyt ja kehittymässä useita kehittämisalustoja, joissa on valtakunnan tasolla ja kansainvälisestikin vahvaa erityisosaamista sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa. Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategiassa 2022 – 2027 Etelä-Savon kehittämisen kärjiksi on määritelty metsä, ruoka, vesi, matkailu sekä hyvinvointi. Teemat ja tavoitteet linkittyvät hyvin Central Baltic-ohjelman prioriteetteihin mm. kiertotalouden ja hyvinvoinnin näkökulmista.

Etelä-Savon maakunnan TKI-organisaatiot, kaupungit ja kunnat, elinkeinotoimijat ja hankeyhtiöt sekä yritykset ovat kokeneita hankevalmistelijoita ja -toteuttajia. Ulkorajaohjelmiin sekä kotimaisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin ovat aktiivisesti osallistuneet muun muassa oppilaitokset XAMK, ESEDU, SAMIEDU sekä Mikkelin yliopistokeskuksen toimijat LUT, Aalto yliopisto ja Helsingin yliopisto. Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy ja Savonlinnan hankekehitys ovat myös keskeisiä ja kokeneita hanketoimijoita myös kansainvälisesti.

3. *Etelä-Karjalan liittoon perustetaan Central Baltic -ohjelman teknisellä tuella ohjelman contact point aktivoimaan ja tukemaan kaakkoissuomalaisia hanketoimijoita Central Baltic -rahoituksen hakemisessa*

Kaakkois-Suomi tarvitsee tässä tilanteessa oman kontaktipisteen, sillä Central Baltic -ohjelma on vielä pääosin vieras kehittämisinstrumentti Kaakkois-Suomessa. Ohjelman sekä verkostojen aktivoimiseksi on välttämätöntä kohdentaa erityistoimia, joilla parannetaan ohjelman tunnettuutta ja toisaalta hakijoiden edellytyksiä hakea rahoitusta Kaakkois-Suomessa.

Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson liitot esitämme, että TEM aloittaa tunnustelut ja keskustelut Central Baltic-ohjelman muiden kansallisten viranomaisten kanssa mahdollisimman pian, jotta esitys tarvittavista asetusmuutoksista saadaan EU-komissioon vireille ja tarvittavat päätökset Central Baltic -ohjelman seurantakomitealta.

Mikäli esityksemme ei saa tukea muissa Central Baltic -ohjelmaan osallistuvissa maissa, toivomme TEM:n hakevan uutta ratkaisua yhdessä Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson edustajien kanssa ulkorajamaakuntien rahoituksen turvaamiseksi.

ETELÄ-KARJALAN LIITTO

ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITTO

KYMENLAAKSON LIITTO

Satu Sikanen

Pentti Mäkinen

Jaakko Mikkola

Maakuntajohtaja

Maakuntajohtaja

Maakuntajohtaja